

Nimfea

Természetvédelmi élőhelykezelés módszerei halastavakon

Monoki Ákos

Nimfea Természetvédelmi Egyesület

Bevezetés

Nimfea

- Magyarországon a nagy halastóépítési munkálatok a századforduló és a II. világháború között kezdődtek (Biharugra, Fehér-tó, Hortobágy).
- Gyors ütemben létesültek halastavak az 1950-es években.
- A meglévő halastavak összterülete 26000 Ha-ra tehető jelenleg, (277 halastó).

Nimfea

Halastavak két fő típusa:

- Dombvidéki völgyzárógátas (Somogy, Baranya)
- Síkvidéki körtöltéses (Alföld)

Halastavak természetvédelmi szerepe:

Nimfea

- Árvízszabályozási- és mocsárlecsapolási munkák miatt jelentős vizes élőhelyek tűntek el,
- A mesterséges halastavak fontos másodlagos vizes élőhelyekké küzdötték fel magukat,
- Jó részük holtágak, elhagyott folyómedrek és régi mocsarak helyén létesült,
- Számos védett és fokozottan védett növény- és állatfaj fordul elő területükön (tündérfátyol, réti csík, pettyes göte, mocsári teknős, cigányréce, vidra).

Természetvédelmi problémák halastavakon I.:

Nimfea

1. Halastavakon előforduló állatfajok által okozott károk (kormorán, vidra) – nincs kompenzáció – a területkezelő türelme véges,
2. Feltöltés/lecsapolás ütemezése (gulipán, nagykócsag),
3. Tómeder fertőtlenítése (védett halfajokkal a visszamaradó vizekben – réti csík),

Természetvédelmi problémák halastavakon II.:

4. „Járulékos” halak nem megfelelő elhelyezése,
5. Hínár kaszálás (direkt és indirekt hatások),
6. Nádaratás időzítése, nádasok égetése, töltések kaszálása
7. Riasztás/gyérítés, minden esetben védett és fokozottan védett fajok zavarásával jár,
8. Gazdálkodás felhagyása, szántóföldi művelésbe vonás,
9. Vadászat.

Nimfea

Természetvédelmi feladatok halastavakon I.:

Nimfea

- A gazdálkodási tevékenység megfelelő támogatása (pl. területalapú támogatás, kedvezményes vízdíj)
- Feltöltés és lecsapolás megfelelő időzítése, tavaszi feltöltés a partimadarak fészkelésének kezdete előtt, lecsapolások csak fészkelési időszak után (védett területeken sajnos ez jelenleg nem teljesül)
- Tómeder fertőtlenítésének körültekintőbben kell történnie, a visszamaradt halakat, elsősorban védett fajokat (réti csík) megfelelő élőhelyre kellene telepíteni.
- A „járulékos” halak sok madárfajnak szolgálnak táplálékkul, etetővakban történő elhelyezéssel csökkenthető a kár.

Természetvédelmi feladatok halastavakon II.:

Nimfea

- Hínárkaszálás átgondolt kivitelezése, lehetőség szerint költési idő utánra történő halasztása,
- Nádaratás február végéig végezhető, korai fészkelők védelme érdekében,
- Nádasok, gyékényesek égetésének teljes mellőzése az ízeltlábúak, puhatestűek, kismamák, menyétfélék védelme érdekében,
- Töltések égetésének és kaszálásának költési időszak végére történő halasztása,

Természetvédelmi feladatok halastavakon III.:

Nimfea

- Riasztás és gyérítés teljes mellőzése a védett és fokozottan védett fajok védelme érdekében (ehhez kell a megfelelő támogatási rendszer),
- Halastavak fenntartása hosszútávon (szintén megfelelő támogatási rendszer segítségével) hiszen sok esetben víz nélkül maradnak vagy szántóföldi művelésbe vonják),
- Védett halastavakon fészkelőszigetek létesítése (sirály- és csértelepek, cigányréce),
- Vízparti növényzet óvása (széles gyékényesek, nádasok), lehetőleg a kialakult öblös szerkezet megőrzésével (mederkotrás/rekonstrukció ezt jelentősen veszélyezteti), őshonos fákból (fűz, nyár) álló ligetek kialakítása (töltésen, vagy mellette),

Költősziget dankasirályok és küszvágó csérek számára

Nimfea

Mozaikos szerkezetű gyékényes

Nymphaea

Nimfea

Facsoportok a halastavak mentén

Nimfea

Facsoportok a feltöltő- és lecsapoló- csatornák mentén

Nimfea

Felhagyott halastó

Nimfea

Összefoglalás

Nimfea

- Országos viszonylatban nagyon sok jelentős halastórendszer található, melyek természeti értékeiről alig van megbízható információnk.
- Nagyon fontos feladat ezen élőhelyek értékeinek feltárása, az évek során bekövetkező változások nyomon követése és a jelentős élőhelyek védetté nyilvánítása, megfelelő kezelés biztosítása.
- Monitoring program indítása (VVM, vidra, mocsári teknős, cigányréce).

Nimfea

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!